

Asia: VN/13615/2019

Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta liikenneturvallisuusstrategiaksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri (HUS) kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausuntonsa luonnoksesta liikenneturvallisuusstrategiaksi. HUS toivoo seuraavien asioiden huomioimista liikenneturvallisuusstrategiassa:

Joukkoliikenne

HUSilla on akuutti pysäköintiongelma Meilahden alueella, jota on pyritty ratkaisemaan monin eri tavoin. Nyt lausuttavana olevassa luonnoksessa korostetaan monessa kohdassa vastuullisen liikkumisen tärkeyttä, joka on myös HUSin keskeinen teema. Vastuullinen liikkuminen edellyttää sujuvan joukkoliikenteen ja polkupyörän käytön mahdollistamista. HUSin työntekijöitä asuu erittäin laajasti eri puolilla Uuttamaata ja joukkoliikenteen hyödyntäminen ei ole kaikille mahdollista järkevien joukkoliikenne aikataulujen tai -reittien puuttumisen takia. HSL:n vastuulla ovat joukkoliikenteen aikataulut ja reitit, mutta kuntien vastuulla on liityntäpysäköintipaikkojen järjestäminen. Valtiovallan tulisikin kannustaa kuntia järjestämään asianmukaisilla paikoilla olevat kustannuksiltaan matalan kynnyksen liityntäpysäköintipaikat ja näin tukea joukkoliikenteen lisääntyvää käyttöä.

Lisääntyvä joukkoliikenteen käyttö parantaa paitsi ilmastovaikutuksia myös liikenneturvallisuutta vähentäen ruuhkissa tapahtuvien peräänajojen ja muiden onnettomuuksien määrää pienenevien liikennemäärien kautta. Sairaanhoidon palveluita käyttävät erityisen paljon ikääntyvät ihmiset, joiden liikkuminen omalla autolla kaupunkikeskuksissa on osaltaan liikenneturvallisuusriski. Ihmisiä voisi myöskin verotuksellisesti kannustaa vastuulliseen liikkumiseen esim. sähköpyörän hankintavähennyksellä tai joukkoliikennettä paremmin tukevalla työmatkavähennyksellä.

Kevyen liikenteen väylät

HUSin asiantuntijat kiinnittivät huomiota siihen, että lakiluonnoksessa korostuu erittäin paljon autoilijoiden vastuu kävelijöiden ja pyöräilijöiden turvallisuudesta, sekä autoilijoita koskevien määräysten kiristämiseen tähtäävät toimenpiteet. Kävelijöihin ja pyöräilijöihin pitäisi kohdistaa samalla tavalla valvottavia sanktioita kuin autoilijoihinkin, pelkkä valistaminen ei riitä. Pyöräteitä

käyttävien työntekijöidemme ko-kemusten mukaan eri nopeuksilla liikkuvat kulkuvälineet (sähköpotkulaudat, kilpapyörät) aiheuttavat toistuvia vaaratilanteita joiden vuoksi osa työntekijöistä ei uskalla tulla töihin pyörällä tai kävellen. HUS kannustaa tehostamaan myös kevyenliikenteen väylien valvontaa, jotta kaikkien tielläliikkujien turvalli-suus paranisi. Jalankulkijoille ja pyöräilijöille tulisi osoittaa omat, selvästi muusta liikenteestä eroavat kulkureitit myös sairaala-alueilla.

Kaavasuunnitteluun liittyviä huomioita

Kuten luonnoksessa todetaan: ”... tieliikenne on ympäristönä monimutkainen.” Tiellä liikkuvien kulkuneuvojen ja ihmisten ominaisuuksien kirjo on mittava ja tieliikenteessä sovitetaan yhteen niin autoilu, pyöräily kuin kävely. Nopeuserot ja massat vaihtelevat suuresti ja liikenteessä on niin ammattikuljettajia kuin lapsiakin. Vaaratilanteita syntyy erityisesti silloin, kun nopeudet ovat suuria ja eri kulkumuodot risteytyvät kuten tasoristeyksissä mutta myös silloin, kun eri kulkumuotoja yhteensovitetään samoille väylille. Kävelyn, pyöräilyn ja mikroliikkumisen turvallisuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota, kun nopeusrajoituksia tarkastellaan. Täten uusien sairaala-alueiden kaavasuunnittelussa on huomioitava raskaan liikenteen ja muun huoltoliikenteen vaatimukset. Huoltoliikenteen toteutuksessa käytettävä raskas kalusto vaatii tietyn kokoisia toimintasäteitä.

Myös lastaus ja purku pitää pystyä tekemään siten, ettei muu liikenne vaarannu eikä esimerkiksi jalkakäytävälle tarvitse pysäköidä (esim. nykyisin joidenkin terveysasemien tms. osalta ongelmallista). Raskaan liikenteen saapuminen ja poistuminen sairaalakiinteistöjen alueelta tulisi suunnitella siten että se mahdollisuuksien mukaan kulkee eri reiteillä kuin henkilöliikenne.

Huoltoliikenteelle on varattava turvallinen pääsy kiinteistöille ja sieltä pois. Merkittävän onnettomuuden tai muun kriisitilanteen sattuessa on myös huolehdittava, että sairaalakiinteistöihin on suunniteltu vaihtoehtoinen reitti materiaalikuljetuksia varten.

Pysäköintiturvallisuus

Pysäköintiturvallisuuteen liittyen on huomioitava sähköautojen lataukseen liittyvät mahdolliset turvallisuuksiriskit erityisesti suljetuissa pysäköintilaitoksissa. Samat turvallisuuksiriskit koskevat kaikkia muitakin ladattavia sähköajoneuvoja (polkupyörät, potkulaudat, trukit, triket/segwayt jne.) ja kaasujoneuvoja (autot, trukit jne.), joita alkaa olla lisääntyvästi paitsi HUSin työntekijöiden, myös HUSin käytössä. Sama-aikanaan nopean teknisen kehityksen kanssa eivät rakennusmääräykset ja paloturvallisuusmääräykset ole kuitenkaan pysyneet ajoneuvojen teknisen kehityksen tasalla.

Seuraavien paloturvallisuushaasteiden merkitys korostuu erityisesti sairaalaympäristössä:

1. Paloturvallisuus: kokemuksesta on opittu, että sähköauton akkupalaa on sen luonteesta johtuen hyvin vaikea sammuttaa perinteisin menetelmin ja se vaatii omat menetelmänsä (ajoneuvon upottaminen veteen). Tällaisen mahdollistaminen sairaalaympäristössä on tavattoman vaikea toteuttaa ja tällainen tulipalo saattaa aiheuttaa erittäin vakavia seurauksia sairaalatoiminnan jatkuvuudelle. Sama koskee jossain määrin myös maanalaisissa tiloissa ladattavia erilaisia muita kulkuneuvoja joiden voimalähteet voivat syttyä palamaan. Olisi siis erittäin tärkeää kehittää toimivat sammutusmenetelmät näiden sähkökulkuneuvojen akkujen sammuttamiseen ennen kuin niiden riski muodostuu kestämättömäksi.

2. Koska em. tulipalojen sammuttamistoiminta on haasteellista, tulisi erilaisten kulkuneuvojen latauspisteiden sijoittamiseen (ei kiinteästi rakennuksen kuoressa kiinni jne), niiden tekniseen valvontaan (vrt. kameravalvonta) sekä niiden luokse pääsyyn kiinnittää erityistä huomiota palo-

turvallisuuden näkökulmasta (vrt. esim. pelastusyksiköiden esteetön pääsy maanalaisiin pysäköintilaitostiloihin.)

3. Lataustoiminnan laajentuessa tämän toiminnan laajentuminen kuormittanee varsin merkittävästi sairaalaympäristön sähkönjakelujärjestelmää. Rakennettaessa näitä latauspisteitä, tulee myös varmistaa, ettei niistä muodostu sähköturvallisuuden kannalta riskiä sairaalan muulle sähkönjakelulle eikä niiden ohjausjärjestelmistä mahdollista hyökkäysvektoria sairaalakiinteistön muulle kiinteistöautomaatiolle ja muille sairaalatoiminnan kannalta kriittiselle infrastruktuurille (vrt. kyberturvallisuus)

Ilmailuliikenne

HUS yhtyy strategialuonnoksen näkemykseen siitä, että miehittämättömillä ilma-aluksilla tulee olemaan merkittävä vaikutus ilmailuliikenteeseen. Terveystieteiden ja etenkin HUSin näkökulmasta tarkasteltavana on kaksi kokonaisuutta, lennokkien käyttö osana hoidon ja sairaaloiden logistiikkaketjuja, ja yleinen ilmailuturvallisuus. HUSilla on toiminta-alueellaan 23 sairaalakiinteistön ohella lukuisia muita toimipisteitä, joissa saattaa syntyä erilaisia ennakoimattomia tarpeita nopeasti saada käyttöön esim. jokin puuttuva hoitotarvike tai -väline. Lennokilla kuljettaminen tullee tässä olemaan yksi vaihtoehto. Lisäksi täysin selvittämättä ovat lennokkien käyttömahdollisuudet ennalta suunniteltujen tai kiireellisten näytteenäytteiden tai pientavaroiden kuljettamisessa. Toiminta edellyttää ennalta laadittujen lentokäytävien luomista kuten luonnoksessa todetaan. Optimaalisessa tilanteessa teknologia mahdollistaa myös dronen lennättämisen siten, että vastaanottaja, esim. potilaan luona oleva ensihoitaja, pystyy ohjaamaan ja vastaanottamaan tarvitsemansa lähetyksen oli kohdeosoite mikä tahansa.

Toinen ulottuvuus liittyy lentoturvallisuuteen, etenkin helikopteritoiminnan yhteensovittamiseen. Meilahden sairaala-alueelle olevalle helikopterikentälle on päivittäin helikopteriliikennettä, ja yhteentörmäys lennokin kanssa johtaisi todennäköisesti katastrofaalisiin seurauksiin. Vaikka lennokkien lentokorkeus on matala, myös ensihoidon helikopterit lentävät usein matalalla, ja ne laskeutuvat sairaaloiden lentopaikkojen lisäksi mihin tahansa asutuskeskittymään ja maastoon ilman lentosuunnitelmaa. Sairaaloiden lentopaikkojen lähialue tulisi olla lennokeille lentokieltoaluetta. Tähän tarvittaisiin valtakunnallisia linjauksia. Droneissa olisi hyvä olla transponderi, joka ilmaisee laitteen sijainnin lentomiehille.

Lopuksi HUS toteaa, että kaikessa suunnittelussa on turvattava ja huomioitava ensihoidon ja pelastustoiminnan esteetön sekä turvallinen liikkuminen alueella. Sama koskee kiireettömiä potilaskuljetuksia, jolloin esim. päivystyspoliklinikasta ja pääovesta erilliset tulo- ja lähtöpaikat lisäävät liikennöinnin sujuvuutta ja turvallisuutta. Näin on toimittu jo HUSin Uudessa lastensairaalassa sekä Espoon sairaalassa sekä tulevaisuudessa myös Jorvin laajennuksen ja mahdollisesti myös Peijaksen laajennuksen osalta. Erillisillä potilaskuljetusten tulo- ja lähtöpaikoilla huomioidaan myös siirrettävien potilaiden yksityisyys ja siirtojen sujuvuus.

Niinivaara Jaana
HUS -kuntayhtymä - vt. toimitusjohtaja Markku Mäkijärvi ja vs.
hallintoylilääkäri Anu Maksimow

